

Зэхэсгыгъор зэрищаагь партием ирэгийн къутамэ исекретарэу, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэ игуадзэу Іәщэ Мухъамед. «Единэ Россием» изэфэсэу мэкъуюгъум и 27-м Москва щыкъугъэм икэхүүхэм ар кээклэу къатегуущыагъ. УФ-м и Президентэу Владимир Путинымрэ партием и Тхьаматэу, Премьер-министрэу Дмитрий Медведевымрэ зэфэсэм къызыщэгүшгээхэм, хэдзынхэр шъхъэнихгээхэу клонхэ зэрэфаем къызэрэклагъэтхыгъяар ащ къыхигъэштыгъ.

Зэхэсгыгъом иповесткэу нэүжүм нэүусэе зыфишыгъэхэм юфыгъуиц щыгъэнэфэгъяагъ. Пстэумэ апэу зы хэдзыгыпэ коимкэ АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутат хуунымкэ кандидатэу мы ильэсэм ийнчилгээ маш щыгъешт хэдзынхэм ахэлжээштхэм ялтийнэ спикэ иреспубликэ яах хэхъяащхэм пэшорыгъэшье амакъэхэр афатыгъяа. Шъэф шыкъяа тетэу

ар куягъэ ыкы спикэм хэхъяащхэм партием ирэгийн политсовет хэтхэу Къумпъыл Муратэ, Елена Любченкэр ыкы Владимир Нарожнэр. Нэүжүм зы хэдзыгыпэ коимкэ ыкы зы мандат зиэ хэдзыгыпэ койхэмкэ Къэралыгъо Советын — Хасэм идепутат хуунымкэ зикандидатурэ къизыгъэуцоцхэм яспикэ политсоветын хэтхэр тегуущыагъяа ыкы зэдаштагъ.

Джащ фэдэу «Единэ Россием» и Адыгэ регион къутамэ ия XXVII-рэ конференции ияланэрэ уцуу зышигъэштэйр зэдагъэнэфагъ. Партийнэ спикэм иреспубликэ яахы, зы хэдзыгыпэ коимкэ ыкы зы мандат зиэ койхэмкэ спикэми ахэтиштхэр тे-

Спискэм хэхъяащхэр хадзыгъэх

Урысые политическе партиеу «Единая Россия» зыфиорэм и Адыгэ регион къутамэ иполитсовет тыгъуасэ зэхэсгыгъо илагъ. Ащ хэлэжъяагь партием и Апшъэрэ Совет хэтэу, АР-м и Лышъхъэу Тхъакъущынэ Аслъан.

убытагъяа зыщаагъэнэфэштхэ зэлукъэр бэдзэогъум и 11-м профсоюзхэм я Унэ щызэхащэнэу зэдаштагъ.

«Единэ Россием» и Апшъэрэ Совет хэтэу, АР-м и Лышъхъэу Тхъакъущынэ Аслъан хэдзынхэм языфэгъэхъяаширикэ анахъяа анаэ зытырагъэтын, къыдалытэнхэ фаехэр пстэумэ ауж къыхигъэштыгъяа, лъэнъяа зэфэшхъяафхэмкэ иеплъыкъэхэр къыриотыгъяа.

— Хэдзынхэр шылыкъяагъэр эзфагъэрэ хэлъяа реколокъинхэр анахъяа, — къыуагъ ащ пстэури къызэфихысыжызэ. — Партием ифэшүуашем тэтэу хэдзынхэр къызэпичынхэм тываа тедгээтийнр зэкэми типшээрэль. Ащ паа джыри нахъ лъэшэу тоф тшэн фав.

ХҮҮТ Нээсэт.
Сурэхэр А. Гусевым тырихыгъяа.

Іоныгъу-2016-рэ

Коц гектарым центнер 55,7-рэ къырахы

Бжыхъэсэ коцэу яахыжырэмкэ пэртнгыгъэ зыыгъяа Кошхэблэ, Красногвардейскэ, Шэуджэн, Джэджэ районхэр арых.

Гектар телъитэу гуртымкэ ахэм 62,3-рэ, 60,4-рэ, 56-рэ, 53,1-рэ къырахы.

Тыгъуасэ республикэм игубгъохэм комбайнэ 359-мэ лэжыгъяа щаалахыгъяа, ащ щыщэу гъунэгъу шольтырхэм якомбайнэ 25-рэ фэдиз къызфагъэфедагъ. Лэжыгъяа иухыжын даклоу хъыз-

мэтшаплэхэм чыгури агъэхъазыры. Гектар мин 31,8-рэ фэдизмэ уарэр комбайнхэм къаупклатээ хыпкъым ашыхатэкъяагъ. Джащ фэдэу хыпкъ гектар мин 16,7-м ышхъашо агъэушъэбыгъ.

ПЛАТЫКЬО Анет.

Республикэм ихъизмэтшаплэхэм бжыхъасэхэм яухыжын чанэу зэшүахы. Адьгейн мэкъу-мэшүмкэ и Министерствэ къызэрэштылаагъэмкэ, аугъоижын фэе бжыхъэсэ гектар мин 99,2-м щыгъяа бэдзэогъум и 7-м ехъулэу яухыжыгъяа гектар мин 46,2-м ехъу, пстэумки ар яухыжын фаем ипроцент 47-рэ. Бжыхъасэхэм къатыгъяа тонн мин 247,7-м ехъугъ.

Мы мафэхэм коцым иухыжын хъызмэтшаплэхэр яшыгъяа пыльых. Республикаам щаалахын фэе гектар мин 85,2-м щыгъяа тыгъуасэ ехъулэу аугъоижыгъяа гектар мин 33,5-рэ. Мы культурам гектар телъитэу гуртымкэ центнер 55,7-рэ къырахы, пстэумки тонн мини 186,4-рэ фэдиз къаалахыгъяа.

Республикэм ихэхъоныгъэхэм яахышхо хэль

Адыгэ Республика́м и Лы́шхъя́у Тхъаку́щы́нэ
Асльан республикэ тын льаплэхэмрэ
щытхъуцлэхэмрэ зыфагъэшьошагъэхэм ар
къэзыушихъатырэ бгъэхальхъэхэмрэ тхылхъемрэ
аритыжыгъэх. Адыгейм иэкономикэ
хэхъоныгъэхэр ышынхэм зилахьышу
хэзильхъагъэхэм ялофшлагъэ осэшу фишыгъ,
мыщ фэдэ цыифхэр республикэм зэрилэхэм
ургуушхонэу зэрэштыр къыхигъэшыгъ.

— Шъуи юфшыгъэхэмкіэ, шъуишэнгъэхэмкіэ, сэнаущыгъэу шъухэлтымкіэ мы тыхнхэр, щитхуцїхэр къэжкулэжыгъэх. Непэ мы юфтхъабзэм къеклолгъээ нэбгырэ пэпчь зыфэгъэзгъэ лъэныкъомкіэ гэххэгъэшүхэр илэх, ащ тырэгушхо. Республикаам хэхъоныгъэу ышихэрэр шьоц фэдэ

цыифхэр ары зэпхыгъэр, ашк/э
тышьуфэрэз, — кыбыагъ Тхьа-
күщынэ Аслъян.

Республикам хэхьоныг эзүүлж иштэхэрэмкээ, лъэнэйкъо зэфшэшхъяа фхэмкээ къэгэльтээгээ нэү илэхэмкээ шъольыр анахь дэгүхэм зэрхалытыэрэр, ялофшиэн зэрэзэхашэрэм федеральна гупчэм осешуу къызыэрфишишырэр Тхъакуышынэ Асльян къыхигээшыгь. Федеральна гупчэм къикырэ ахьщэ 138-ицэвэр (дотациер) процент 38-м нээс къырагхъяа хын, бюджетыр фэдищым ехъукээ нахьыбэ ашын, инвестициехэм ахагье-хъон, пссөолъякээ 344-рэ ашын

зэральъекыгъэр къыиуагъ. Ау анахъ шъхъаэу зигугуу къышыгъэр непэ Адыгейим зыкыныгъэ, лъэпкъ зэгурьынонгъэ зэрилтырары.

АР-м и Лышьхъэ иунашьокІэ
псауныгъэр къэухумэгъэным
исистемэ хэхъоныгъэхэр ышын-
хэм зидахышу хэльзу, жээгээ-
узым пэшүекгээнымкэ Адыгэ
республике клиническе дис-
пансерым иврачфтизиаторэу
Гельфанд Валентинэ «Адыгэ-
им инароднэ врач» зыфиорэ
щыгхуцэр фагъэшьошагь. АР-м
псауныгъэр къэухумэгъэнымкэ
изаслуженнэ тофыше хуягъэх
Адыгэ республике клиническе
онкологическе диспансерым ив-
рач-радиологэу Бэрэтэрэ За-
ремэ, Адыгэ республике клини-
ческе сымэджэшым нефроло-
гиемкэ иотделение ипащэу
Брыцу Эммэ, Адыгэ межрай-
он сымэджэшэу К.М. Батмэ-
ным ыцІэ зыхырэм иврач-
статистикэу Дэунэжь Нурбый,
Адыгэ республике клиническе
стоматологическе поликлини-
кэм ицашлэу ЕмыкI Мирэ, Тэ-
ххутэмьыкье гупчэ район сым-
эджэшым имедсестра шхъялэу
Жъажьые Саниет, нэмькIхэри.

Мыекъопе къералыгъо технологическэ университэтим ика-федрэ идоцентэу Тыгъужь Каз-бек щытхууцىэу «АР-м иап-шъэрэ еджаплэ изаслуженне юфыш» зыфиорэр кынлэжьыгъ. Адыгейим народнэ гъесэнгъэм-кэ изаслуженне юфышэ хъугъэ Шэуджэн районым ит Хъатыгъу-жыкьое гурьт еджаплэу N 6-м химиемкэ икілээгъаджэу Бжъашо Кимэ.

Искусствэм хэхьоныгъэхэр ышынхэм зиахьышу хэль АР-м и Лъэпкъ театрэ ирежиссер-постановщикэу Емклюж Андзор «Адыгейим искусствэхэмкэ изаслуженнэ юфышшху» зыфиорэ щытхууціэр фагъашьошагь. Мы театрэ дэдэм юф ѿзышшэрэ артистхэу Джымэ Заремэрэ Жъудэ Аскэрбыйрэ щытхууціэр «АР-м изаслуженнэ артист» зыфиорэр къалэжьыг.

УФ-м ишлэх медалэү «Урсын ипатриот» зыфиорэмкіэ хагъеунэфыкыгъэх АР-м иветеранхэм я Совет итхаматэу Къоджэ Аспъянрэ ац игудзэу Сергей Егошинымрэ. Нэмыкі лъэныкъохэмкі гъэхъегъешуухэр зилемхэм АР-м и Лышьхъэ афэгушуягъ, къалэжыгъэ щытхууцэхэмрэ бгъэхальхъэхэмрэ аритыжыгъэх.

Мэфэкі шыкіем тетэү къогъе йофтхъабзэм хэлэжжыагъэхэу, тын лъаптэхэмкіэ къыхагъе-щыгъэхэм ашыщхэр зэхахьем къышыгущыягъэх. Яловшагъэ осэшу фэзышыгъэ АР-м и Лышьхъэ рэзэныгъэ гущылэхэр пагъохыгъэх, тапекіи амалэу, къячлэу ялэр рагхылээзэ Адыгэ-им зэрэфэлэжжыэштхэр къялыгъ.

Республикем ишаа бгъехальхъэхэмээр тхыльхэмээр заретыжхэм үүж къэзэрэугоицгэхэм джыри зэ закынфигъэзагь, ялофшэн гъэхъягъэхэр щашынхээ ыпеклэ лыкытэнхэу афельэуягь. Хабзэ зэрэхъуягь, зэхэтхэу нэпэеопль сурет атырахыгь.

ТХЬАРКЪОХЬО Адам.
Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Зыкыныгъэм **ИКЪЭГЬЭЛЬЭГЬОН**

Краснодар краим и Хэбзэгъэуцу ЗэlyukIэ и Тхъаматэ кырыгъэблагъи, мы мазэм и 2-м АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр япллэнэрэ къэгъэлъэгъон-ермэлыкъэу «Пшызэ лъэпкъ Іашлағъэхэр» зыфылорэм хэлэжьагь. Тиреспубликэ икIыгъэ Іэпэласэхэм ялошлағъэхэри ащ кырыахыллагъэх.

Лъэпкъ Іәпшысәхэм яшыкъе ашымыгъупшэним, ахэм якынзэтегъянен тегъепсыхъягъеу Краснодар краим мы юфтьхъабзэр щызэхащэ. Мигъе рагъеклокыгъэм Іәпэләсә 400 фэдиз къыгъутоигь. Краснодар и Соборнэ гупчэ ар щызэхащагъыкъи гъешІегъонеу гъэпсыгъагъе — Іәпшысәхэм яшынкъе мастер-классхэр Іәпэласәхэм къатыгъэх, лъэпкъ Іашлагъехеу ашы хабзэштыгъехэмрэ джыре уахътэм къыздихыгъехэмрэ якъегъэлъегъон-ермәплыкъ зэхажгъагъ, Пышэ шольтырымрэ Адыгейимрэ ятвортческэ купхэм орэххэр къауагъех, къэшъуагъех.

Адыгейм иләпеласәхәм якъе-
къынъаңыз къынъаңыз. Адыгэ мәкъамәхәмрә къа-

шъюхэмрэ тикъэгъельэгъон къа-
гъебаигь. Адыгэ пыцынэ макъэр
зэхээыхэу къеколагъэхэри
щымытышъухэу артистхэм къа-
дашьоштыгъэх.

дашвощыгъ въх.
Лъэпкъ Ишлгъэхэм яискус-
ствэ лъагэ имэфэкI къызэр-
рагъэблэгъагъэмкэ зэрафэрэзэр
Владимир Нарожнэм игуучыгъ
къышыхигъэшыгъ.

— Мы хъугъэ-шлагъэр гур къыдэзышаа, титарих лъпасэхэм уасе афэтэзыгъэшлъяжэу щыт. Лъэпкъым үпсэ мыш зыкъышызэуухы, игушхъэбанигъэ къышэльгъя, уахътэмрэ лэужжэмрэ язэпхыныгъэу зэплигын умыльэкынтыр щюользэгъу, — къыуягъ аш. — Мыш фэдэ Ioftkhъабзэхэм язэхэцэн предпринимательствэ цыклю цыфхэм Ioф ашлэнэм, ахьщэ къырагъэхъэнэм, ашлэрэм гухахъо хагъотэнэм тегъэпсыхъагъэм изегъэушъомбгъун фэлорышэ. Мыш ежхэм афэдэу гупшисэхэрэм Iеплэласэхэр ашылоклэх, Ioвшлэклэ амалэу алеклэльтимкэ зэдэгуащэх, зэрээдэлэжжэштхэмкэ зэзэгыныгъээ

хэр щызэдашыых, щэфаклохер, къашырэр зыщыгуагъэкыщтхэр къышагъоты. Гушъхэбаиныгъэ зэрэшгагъотырэм dakloy экономическе зэпхыныгъэхэри мыш фэдэ зэхахъээм къап-къыракъых.

Къыркъых.
Джащ фэдэу Владимир Нарожнэм хигъеунэфыкыг Краснодар краимэр Адыгеимэр Урысые Федерацием изэпэгъунэгъу шъольырхэу экономикэ ыкчи культурунэ-тарихъ, цыфыгъэ зэфыштыкъехэр къыззебэкъырхэу

зэрэштыгхэр. Атэп Iашъэхэм якультуурнэ ыкИи тарихъ кIэн мыш щагъэлъапIэ, лъэпкъ зэфэшхъяфэу щыгсэухэрэм яшэн-хабзэхэр щальытэх.

— Мынг фэдээр өрмэлүүкхэм язэхээн Адыгэ Республиктээр Краснодар краимрэ язэктэш зэфыштык! э хигжэхьошт, лъепкь ыкын дин зэфэшхъяафхэр зэфицшэцтых, — кыныагь

Владимир Нарожнэм.
Сурэхэр зэхахьэм къыщы-
тырахыгъэх.

Гуманитар ушэтынхэмкэ Адыгэ республикэ институтэу Кэрэцэ Тэмбот ыццэкэ щытым илофышшэхэм лъэшэу гухэк аащыхъугь филология шэнэгжэхэмкэ докторэу, академикэу Тхъаркъохъю Юныс Любэ ыкъом идунаи зэрихъожигызъэр ыкыл аащ иунагъорэ илахылхэмрэ афэтхъаяансух.

Республике гъэзетэү «Адыгэ макъэм» илофышлэхэм гухэкыышхо аащыхууг зэльашлэрэ шлэнгийлэжьэу, академикэу Тхъаркъохъю Юныс идунаи зэрихъожыгъэр. Юныс джэнэтыр зэралдэсийтхэм аащыц хъунэу, игупсэу къенаньжам дсаачынъга дыта ялангу таффяло.

Үасэу фашырэм хэхъо

УсакIоу, драматургэу, тхакIоу, журналистэу Хъурмэ Хъусенэ тхыль къыхэутыныр зыригъэжьагъэр 1977-рэ ильэссыр ары. А ильэссым усэхэр зыдэгт тхыльэу «Къысаж» зыфиIорэр къыцдэкIыгъ, аш тхылтыбэ къыкIэлъыкIугъ.

2006-рэ ильээсүм нэсэү ытхыгъэхэм, зэкіе пюоми хүнэу, сизэмьджаагьэ ахэтэп ыкіи очерк «Цыфыгъэ шыылкъэм иухуумаклүү» ышыхьэу Хурмэ Хүусенэ итворчествэ фэгъэхыгъэу кыяхэсүүтгъагь. Ахэр кыкіеэсмынотыкыжьэу, аш ылж ытхыгъэхэм ашыщхэмкээ льызгъэктэн. Сыфэтхэнэу сизышыгъэр цыфхэм къахэхыгъ: Хүусенэ имузыкальнэ комедиу «Гошэмидэ инысэхэдаклүү» зыфиорэм теплтыгъэу тыктызычэкыжым, цыфтуу еллтыгъэхэм анэхэм гушуягъор кыкыихыщтыгъ, бэшлагъэ аш фэдэ спектаклэ тыземылпльижыгъэр» алоштыгъэ.

Печэчжэхэу, ау зэо мэхъаджэм итыркъохэр зытельхэр е улгэгжжэхэм ахахыгъэ узхэм агъэгумэкхэрэй арь. Ягунэгүү татэу Осмэн узышхо зэрийр, ыгу дэжь щэ зэрэхэллыр хаблэм хэсхэм ашлээ. Тэмашхэм тыраци заом ашагъэу хэкюдагъэр нахыб. Ахэм кыданэгтэ шүүзхэм нэпсыр ракыкіэхы, ясабийхэр язакью алхуу.

Зэуаплэм кыкыжыгъэхэм, зэкі пюоми хүнэу, улагъэхэр ательых нахь мышэм, якіэлэ Іетахъохэр, яшхъягъусэхэр ягъусэхэр ялжжаплэштигъэхэр зэтырагъэпсихажых. Къенагъэр лэжжэн, псэн, щылэнгъэр

Мы ситхыгъэ Хүснэгэ иро-
манэу «Тиурам тыгъэр кы-
щыкъокы» зыфиоу тхыльтиту
хьоу 2011 — 2013-рэ ильс-
хэм кыхаутыгъэм фэгъэзэ-
гэшт, аш нахь сыйкыщууцу-
мэ сшоигъу. Сыда пломэ ар-
ицылэнгъэ гьогу нахь фэгъэ-
хыгъяа эсльята. Ицыкүгъом
кыщегъэжъагьэу иильэс 70-
рэ нэс кьеубыты. Тхылтыр зы-
фэгъэхыгъэр, ежь зэритхы-
рэмкіэ, «янэ-ятэхэу, ыш-ышы-
пхъухэу, зыщапгуу гылагъоу
Хъатыгъужыкъуае инахыжь-
хэу исабыигъом шуклэ кье-
татъэхэу, джы щымылэжжэр
арых». Плопэн хүумэ, тхылтыр
ахэм язакъоп, чылэми, рай-
онми, къэралыгъоми, лъэхъа-
нэу кыгъэлъагьорэм елты-
гыгъэу, афэгъэхыгъ.

Салбый ильэсилбым ит, еджаплэм чэхъанышь, ягъунэгъул тэтэ Осмэн къызэрэшыгүйэу, дэгъо еджэнэм кэхъопсы. Ӧшнахъыжь Амзани, ышыпхъухэу Туси Суси еджа-плэм чэсых, ахэм анахь ежь Салбый нахь дэгъо еджэнэм пыль, тэтэ Осмэн тхакли еджа-кли ригъешлагъэр ымыгъэхъа-улыенэу, къызэрэшыгүйэрэв къыгъашыпкээжынэм пае. Ау мамырныгъэ щылаклэм пыгъэ-щагъэу зэо-банэм ымакни щылэнгъэм къыхэлукы.

Ышнахылжъ Гъозанэ морякэу къулыкъум щыл, дзэм защагъэр дэхэклае хъугъэ. Аш псынклоу къэкложынэу ныр Тхъэ фельээлү. Ягъунэгъу Лелэ цыкылу ятэ заом хэкодагь. Салбый ыныбжъ икъоу дзэм дащымэ шоонгъоу мэхъу, сыда пломэ «дзэм ащэу автомат къызыратыкіэ, итати, татэ Осмэнэ, татэ Нэнауи заом къышызыуїэхэ фашистыжъхэр къыгъотынхэшь, ыуқыныхэу фай». Клэлэццыкүр зытес тэмашхъэм анахыбэу щыпсэухэрер бэмышшэу щылэгъэ заом икъежъэгъурэ ззоуж ильэсхэмрэ азыфагу къехъугъэхэр арых. Мекіэ дэдэу жыгъэм джыри 13 зорицлагэр, ар вилс ил хэмкэе къызэреплэгъэр, шу къызэрилэгъегъэр зыгорэм фиуатэмэ шоонгъу шъхьаем, Салбый ар ыгъотырэл, Амзани цыхъэ фишырэл, Туси къыптыгъэлти, римылоу бгъодэкыгь. Изакью къызэрэнагъэм ыгу цыкылу ышыгъэу ишъэогъухэмии, илэгъоу тэмашхъэм тесхэм ащиц горэмни зыфикъудыирэл, татэ Осмэнни сымэджэцым чэлтэшш, Iyklэн ылъэкырэл. Гыымэ шоонгъоу мэхъу, ау Шхъонтлэццыкүм Iэ щифэу ыкыл къызэхишишыкіэу зэрэкэрытыгъэр ыгу къызыкылжъкіэ, гушуагъом зэлъештэ. Клэлэццыкүм, Салбый, игупшысэхэм къызэпауты чылэм щильэгъу-

рэ тракторыжъым ымақъи, цукум исри чы кыыхъэкіэ гъэмэфэ фэбэшхом цумэ зэрояр-рэм итхъамыклагуу, чэт кэцыгъакіэм икъекъе макъи, атакъэр фэкіещыягуу зэралорамми. Зэкіэ ылъэгъурер, зыхэт дунаир зэрэцчытуу лирическэ героим, Салбый, ышыхъэреубытэ. Ащ инэпплэгъу къебұбыты Рампес, нью тхъамыкіэузыкъо закъо заом хэкодагъэр «гүгүум зеришхыгъэр», инысө тхъамыкіи ыгу зэрегъурер.

Зэо ужым цыфхэм лэжьапкэ зэрямыгэйм кыхэеклэу, шхынымкэ тоф зэрэхэтыгэхэри сабыймэ анэгу кэлкыгъ, ашхъэ кынагъ. А тхьа-

Ильэс 70-рэу кын-
гъэшлагъэм Хъурмэ
Хъусен гъехъэгъэ-
шхохэр щырилэх, по-
эзиеми, прозами, дра-
матургиеми и йахьы-
шту ахэль хүргээ.

мыкІэгъо лъэхъанри «Фышъхэшып» зыфиоре шъхъэм автормым икъоу къыциңгъэлтэгъуагъ. Ным исабыйхэм хъалыгъу бзыгъэ задумыфагъэр башлагъэ. Ко-цыр Iуахыжкыгъак!, хыпкъым былымхэр хатуупщыхъажыгъэх, Салбый янэ фышъхъэ къышыпнышь, исабыйхэм щэлэмэ тәкъу аригъэшхы шлоигъоу Амзани кыгъоу маклох. Фышъхъэтәкъу къашыптыгъ, ау къэрэгүлым атырихыжыгъ. А тхамыкIагъоми къялыжкыгъэ тхаклом ар ицыкIугъом ышъхъэ зэрэриубытагъэм тетэу джырэ еджаклохэм къальгэгъэлсэжы. Къэрэгъулэу Хъалушьожкыкъо laey Амсанэ къамыщышь изышыхъэгъагъэр цыфхэм ахилытэжкэрэп, ар хэгъекли, «а жъалымыгъэр зыщызэрихъээ чыпIэми» eklopIэнэу фаеп. Тхыльым чыпIэ гъэнэфагъэ щеубыты чылдэс адигэхэм «къэзэкъ благъэхэр» зэряIэхэм, ахэм яшIуагъэкIэ яльтыгъэхэм урысыбзэр зэрэсөрт сүндар.

зэргаашиэрэр.
Ыүжылкэ лирическэ героир
мырэүщэу мэгупшысэ: «Заом
ихъазаб къелыжыгъэ тянэ-
тятэхэм сыйд кыныгъо къыт-
фыкъокыгъеми, тыкъаухъумэ-

ным нәмыйкырә гупшысә ямылай мәүм фәдэу зықъытпәйладзэй бәрә къыхекыгъ. Ахэр сыйдигъуи зыкәхъопсыщтыгъе хәр ежхәм янасып къымын хыгъе мамыр щыләкәшү тиңеныйр, тынасыпышоныр арын. Ашкәлә ежхәм афәльәкыщтыр зәкілә ашшагъ, ныбжы тфәмь-пщыныжыщт ячыфәшхоу ттөллыр шұурыгъуаззәу егашшем гум илышт» Салбый (тхылым иавтор) янә къеушъи зыхху кілә, мыш фәдә щысә дәгъұхәр къифехых: «Тәйбат ишшада кіләле хъаләмәт хъугъя. Іәдеб нығъеу ашт хәлъымкә гур къын зәрищәфырәм имызакъо еджэнимкіни зи ыпшә ыға-кіорәп, ори джары узықырып-плын фәер. Ятә тхъамыкілә гущәу заом щыфәхыгъәм фәдәу ежыри цыфышу хъугъя...» Яти сабыймә япшун зәрәпшылышын мыйрәущтәу Салбый ыгу къекыжы: «Шынып къэр поштмә, тышыкіләгъәми, зәгъю дәдерә ныләп зәрәп губжырәп. Нахыбәрәмкә рәхъатеу къылдәгушыләзә тыззәрәзекуагъяр зәрэмитәрәзир къылдурғыләонен пыль».

Күвдүүрийн толгой нийтийн түүхийн
романы «Тиурам тыгээр
кьышыкъокы» зыфиорэм лъялжсан
къымын түүхийн эхийн түүхийн
хэр нахьыжхээм гъэсэнтэхь
дэ фэдэү кыралохихэй кын-
хэфэх. Аш фэд татэ Осмэн
игушыгэхээр: «Сыд фэдиз
уинагъэкі, гушкоу уштын
умырьзгыг нэмийнээмэ. зи пфэ

художественнэ амалэу тхыльым щигъэфедэрэм Тээкly дэхыгъэу кыыпшигъэхьоу, очеркым нахь пэблагъэу, ау ejъ нахь епхыгъэу иллакъо кыырыкluагъэм щыщ пычыгъохэр кыыхеяхъэх, обществэм зэрэхэуцаагъэр, чыыплэу аш щиубытырэр, цыифхэмкээ зиштуагъэ къэкющт Io-фышхохэм зэралылтыр къегъэльягъо. Ау изеклоклэ-шыыклэхэр, зэфагъэрэ лыгъэрэ хэльэу Ioфхэр зэрээшүүххэрэр тхыльым икомпозиции ыкын исюжет зэццыкуагъэ фишырэп, зылъэнныкъор адэр лъэнныкъом кыытеклы, лъэнныкъуитури зэпхыгъэх. Ежь авторым мырэущтэу етхы: «Нэужым, охътэ гъэнэфагъэ зытештэм, икьюу кыызгурлыуагь нахь сыйзыпзыыщтыгъэх тхыльхэри сурэтшынри нэмыкI горэмэ апэшыгъуаеу сэргкээ зэрэщытхэр. Непэ кыызнэссыгъэми а тэмитуур ары — литературэм-рэ сурэтшыннымрэ — сыйгу къаагъэпсынкIуу сийгаштэ нахь нэфынэ къэзыштыгъээ, сыйкеэзыхъакыхэрэр».

Романым икіңхұм хасәхәм язәхәштәні, япшәрүлің ягуын кыщешты, ахәм ежy авторыр ахәштәгүз зәрәхүгүз кытегу-щылә. Тхылтыр зәриухыжыры-ре гүштәхәм тағъегушшо, гүгъе ин кытаты: «Хъурмә лыштоу тиләкъо кызытекъыгъәм фәдәү, тиләкъо чығыл лъәпсәшү ыдзыгъеу, икъутамәхәми заубгъу зәпйтүз, шъхъапә дәхәшшоуи зиштагъ. Зәман кынхәм яягъе кырағызкіеу хүгъеми, бжыныштоу зиушхужының ыльәкіләз кырықулагъ, тапәкіл джаущтәу щытышт. Сыда пәномә лъәпсәшү зилем шъхъапәшү иләүи ха-бзә...»

Мы аужырә ильәсипшым
Хъурмә Хъусенә ытхыгъэр мы
романәу тыкъызтегущылағъэм
изакъоп. Ащ усәхәри, пъесә-
хәри, очеркхәри, нәмыкхәри
иіәх. Гущыләм пае, пъесәу
«Гощәмыйдә инысәхәдак!» зы-
фиlorэр. Ар ти Лъәпкъ театр-
ре мәкъуюгъум и 7-м кыща-
гъельзетуагъ. Ащ нәмыкіәу
«Шулъезгъум икъәгъезегүхәр»
зыфиlorә драмәр гъәзетәу
«Адыгә макъэм» къыхиутыгъ;
пъесәу (комедиен) «Псэльыхъо
бай» зыфиlorәри ытхыгъ.

Литературоведэй Щэшэ Казбек Хъурмэ Хъусенэ итворчествээ хэхылдагэй зетхым, тхэклошхоу зыгуигъэуцаагъэхэм Л. Толстоим, М. Горькэм, И. Буниным, А. Герценым — мэхъянэшхо ялэү сэдьыта.

Ильэс 70-рэй кыыгъэшлэгээм Хъурмэ Хъусене гъэхъэгъэшхохэр щырилэх, поэзиеми, прозами, драматургиеми илахьышу ахэль хъугъэ. Образ гъэшлэгъонхэр къытышувьэх, цыфыр, лъэпкыр нахьышу хъуным, адыгэ литературэм хэзүүнчилэх нийчинц фалажыгь.

хъоныгъэ ышыным фэлэжьагь. Джы кык! Эльтык! оцт ильэсчэм итхыгъак! Эхэмк! э тигъегушоу, хахьо тиадыгэ литератуурэ фиш! эу, псауныгъэ пытэ и! эу, насыпэр ильогогоу, бэгъаш! хүнэу сыйфэлъало. Исурэтшыгъэхэм нахь заушъомбгүнэу, искуствэр шу зыльэгъухэрэм нахь зэлъаш! энэу, ѿысетехып! э

афәхъунәу къесәуалә.
Гъыш Нухь.
Филология шәнзыгъәхәмкіә
доктор.

 ИСКУССТВЭР — ТИБАЙНЫГЬ

Гүшүїэгъу тызыфэхъугъэ хульфыгъэ ныбжыкіэм зэрилтытэрэмкіэ, лээпкь шэжъир орэдым кыщежъэ. Адыгэ Республикаем изаслужене артистэ Хүйт Рустам тигъэзет иныбджэгъушу. «Адыгэ макъэм» зэхищэр пчыхъэзэхахъэхэм ахэлжъэнир щитхъу зыхэл пшэрыльеу зыфельтижъы.

Шэжъир орэдым кыщежъэ

— Адыгабзэкэ тиреспублика кыышыдэкирээр зы гъэзет, кьеуатэ Адыгэим и Къэралыгъо филармоние иорэдьюю Хүйт Рустам. — «Адыгэ макъэм» иредактор шхъяа пчыхъэзэхахъэм сзыыргэблахъем, сизэрсагъэу, сыхъатыр зэрэхуугъэм сеплыгъ, псынкэу тызегурууагъ.

— Пчыхъэзэхахъэм угукэ хэпхыгъэм тышыгъэгъуа зэба.

— Республикаем иартист цэриохэу Нэхэе Тэмэрэ, Нэчэс Анжеликэ, Еутых Вячеслав, Кушэкъо Симэ, Дзыбэ Мыхамэт, Быштэкъо Азэммат, Лыбызыу Аслын, нэмыххэри аш хэлэжъагъех. Адыгэхэм яджэмакъэ тызэфишагъэу слытагъэ. Тэ, артистхэм, уахтэ кыхэдгэекын, тызэлкэн зэрэлтэйгъэм мэхъанэ имилэу щитыгъеп. Аш фэдэ зэхахъехэр район гутчэхэм ашыкъомэ шуаагъе кыхыышт.

Гъогу чыжъэм икъежъап!

— Рустам, улофшакэ сылышпльээз, «Гъогу блэгъэ гъогу чыжъэ нахни гъогу чыжъэ гъогу благъ» адигэмэ алоу зэрэзэхэсхырэм зэфэхысыжъхэр сегъешых.

Хүйт Рустам ышхъэ кыылэти, шъабэу кысэплигъ. Тарих сурэтэу илэхэм алъэныкъокэ пльагъэ.

— Киев ильэси 5 узэрэдэсгэгъэм бэрэ укъите-гущыиэрэп. Укэгъожа Украинаем узэрэшынгъэм?

— Кыалэм игупчэ кыышы-зэуахыгъе шхэпээзэхэхапэм «Күшхъэч!» фаяусыгъагъ. Адыгэ шуашэр зыщыгъ хульфыгъэр пчэлум лутыщыгъ. Аш рестораным цыфхэр ригъэблагъэштыгъех, рэхъатныгъэм зэрэлтилээрээр кызыхимыгъэштигъ, ишшерэлтигъех, ыгъэцакъэштыгъех. Мыеекъуапэ щыщ бэйль-

фыгъэм юфшалпэр кызэуихыгъ.

— Украинаем юф щыпши-ныр пшюгъэшшэгъонигъа?

— Адыгэим күлтурэмкэ ипашхээр кыэсүбыхъэрэп, зыкли згээмисхээрэп. Лээпкь юфыгъохэм уафэлэжъэштмэ, загъорэ зыгорэм чыжъэу укюмэ нахьышу. «Күшхъэч!» Урысыем иартист цэриохэу Иосиф Кобзон, Евгений Петросян, нэмыххэри щыслэгъуугъэх, яконцертхэм сяплыщтыгъ, тызэгоуцээ нэпэеплэ сурэхэр ттырахыщтыгъэх. Иосиф Кобзон Адыгэ Республикаем инароднэ артист, тильэпкьэгъухэр ешлэх, Адыгэим икъэбархэр гээшэгъонэу кьеуатэх. Сылгэшшэгъонигъэх кьодып, Киев сизэргэхэм сырэгушо.

— Уисурэтхэм сяплыщтыгъ, адигэ шуашэр зэрэшьущыгъым, лээпкь шэн-хабзэхэм язехъаклоу шуузэрэштыгъэм сегъэгушо.

— Сигуапэу адигэ орэдхэр Киев кыышыоштыгъэх. Кавказ кыкыгъэхэм, хъакэу Киев къэклигъэхэм ташшошшэгъонигъ.

— Зэрэхъурэмкэ, Адыгэим кыышыбдэмыхъугъэр

Украинаем щыбгъэцэкэн пльэкыщтыгъ.

— Искусствэм уишынкъэу упыльмэ, лээпкь юфыгъоу щынэнгъэм щыпхырыпшын пльэкыщтыр маклэп. Кызэрэслуагъэу, Адыгэир къэсүбуырэп. Синасын кыхыи, Киев сыкъюгъа.

— Москва, Санкт-Петербург, фэшъхъаф къэлэ чыжъэхэм тильэпкьэгъу-хэр ашылх, адигэмэ яискусствэ лягау аэты.

— Ары. Кыыхэзгъэхъонэу сыйфай Быштэкъо Азэммат, Нэчэс Анжеликэ, Лыбызыу Аслын, фэшъхъафхэм Кыблэ шьольырим, Темир Кавказым концерт игъэктотыгъэхэр къашатызэ, ти-レスpubлике иштихъу зэраэлтигъэр.

— Улофхэр дэгъоу лын

күатэхээз, Адыгэим къэбгъэзэжынэу зэрэхуугъэм тигъэзетеджэхэри кы-күэупчлэх.

— Уильэпкь ичыгу укэрыдзыгъэу упсэуныр зышокынхэм са-щыш. Адыгабзэкэ сыщигуущи-ныр кысэххыльэкэу гумэкыгъо

сиэу Киев сыщигаагъ. Шылыкъэ, журналистхэм талукиштыгъ, телевизорынкээ тыхъагъэльагъаагъ. Уичыгу иджэмакъэ зэхэпхы зыхъукэ, къэбгъэзэжын-ныр нахьышу.

— Узыщаплуугъэр анахь ляпэу олъыт...

— Псым ычыгъэхъуагъаагъ. Адыгэим күлтурэмкэ инароднэ артист, тильэпкьэгъухэр ешлэх, Адыгэим икъэбархэр гээшэгъонэу кьеуатэх. Сылгэшшэгъонигъэх кьодып, Киев сизэргэхэм сырэгушо.

— Лээпкь искуствэм уфэшагъэ зэрэхуугъэм, егъэжъапэм зи къяплюагъэгоп.

— Бахъукъомэ сыряпхъорэльф. Сянашэу Бахъукъо Хазэрэ, ильэси 4 сныыбжъэу, 12 хурурэе пчынэр кысити, орэдэу «Эль-Хүйт Рустам».

брус» зыфиорэм хэль мэкъамэх эм ашылхэр къезгээгъаагъэх. Тилакъо искуствэм фэшагъ. Бастэхэм янысэу Хүйт Тыгъэн-гуашэ «Налмэсэм», «Испамы-ем» якъэшшаклоу щытыгъ. Ахъязым изаслужене артист, Адыгэим инароднэ артист.

— Училищим ыуж Къэрэ-щэе-Щэрдэжэс къэралыгъо университетеир къэуухы-жыигъ.

— Адыгэим икомпозиторхэм я Союз итхаматэу, Мыеекъуапэ щысигуунэгъо Къэгъээжъ Байзэт аш пае сыйфэрэз. Сытыригъэгушу къош республикаем еджакло сыкъуагъ. Лээпкь зэфшъхъафхэм салыкээз адигэхэм ятарихъ нахь згээлтигъэхъуагъ.

— Эстрадэ купэу «Ошъу-тенэм» бэрэ орэд кыщы-плюагъ.

— Художественнэ пашэу, композиторхэм Хъакэко Алый шуукэ сыйфызэлпльэкъы. «Сихъакэ», «Цээмэзкъал», фэшъхъаф орэдэу ыусыгъэхэр сигуапэу къаслоштыгъэх. Лээпкь гупшигъэу ахэлтын щылэнгъэр нэгум кыкъегъеуцо.

— Филармонием икон-церхэм уахэлжъэнир орыкэ сыда?

— Камернэ музыкальнэ театэрэ Хъанэхъу Адамэ ыцэ зыхъырэм юф щысигаагъ. Филармонием исимфоническэ оркестрэ, «Русская удалия» яорэдьюю сыйшт.

— Аужырэ уахтэ Адыгэ Республикаем изаслужене журналистэу Къэзэнэ Юсыф игушыиэхэм атэхъгъэ орэдхэр оусых, къэолох.

— Усэм хэль гущыиэхэм ялтыгъэр бэ. Къэзэнэ Юсыфэ аш ёышыпхью Меркицэ Рахьметэрэ яусэу «Гъашшэм иорэд» зыфиорэм изаклон, нэмыххэри си-репертуар хэзгэхъагъэх. Унальюм, лээпкь шэн-хабзэхэм, нэмыххэри яхьылгээ орэдхэр Юсыфэ сэрире зэдэтыгъицх.

— Рустам, уигухэль благъэхэр кыталахэба.

— Адыгэ Республикаем ия 25-рэ ильэс фэгъэхъыгъэ концертхэм сахэлжъэшт. Филармонием идириектор шхъяаэу Лышэ Рустам шьэрэль хэзгэхъэхэр къыт-фишыгъэх, ахэр дгэцэкэштых.

— Адыгэкаалэ орэдьио маклэп щаплуугъэр. Шыу-зээлокиэба?

— Нэхэе Тэмэр, Лъэцэр Римм, Устэхъо Нуух, Лыбызыу Аслын, нэмыххэри ятвorchествэ сэгээльял, тывээлокиэ. Барцо Русльян, Шэуджэн Рустам, фэшъхъафхэм ныбджэгъуныгъэ адисын. Тывээлүсэу концертхэм тахэлэжъэнир сигуапэ. Адыгэкаалэ пчыхэзэхахъэ щызэхатщэ сшоигуу.

— Лээпкьим, гум яорэдхэр нахыбэрэ къэплонхэу тывфэлъяло. Сайдэ фэгъэхъыгъэр цыфмэ зэрэ-класэр кыхэсэгъэшти.

— Тхъашуугъэгъэпсэу. **ЕМТЫЛЬ Нурбий.** Сурэтхэм артихэр: Хүйт Рустам; пэло фыжыыр зыщыгъыр Хүйт Рустам.

Зэхэзыщагъэр
ыкИ кыыдэзы-
гъэкъырэр:

Адыгэ Республи-
кам лъэпкъ
Юххэмкэ, Икыыб
къэралхэм ашы-
псэурэ тильэп-
къэгъухэм адиряи
зэпхынгъэхэмкэ
ыкИ къэбар
жъугъэм иамал-
хэмкэ и Комитет
Адресыр: ур. Кре-
стяинскэр, 236

Редакциер
зыдэшыиэр:
385000,
кь. Мыеекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхъяаэм
иапэрэ гуадэр:
52-49-44,

редактор гуадэр-
пшьэдэкъыж зы-
хыэрэ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adyvoice@mail.ru

Зыщаушихыты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын Юххэмкэ,
телерадиокъэтын-
хэмкэ ыкИ зэлъы-
Иссыкэ амалхэмкэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
чылгээгъэрэш
шапI, зэраушыхы-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщаушихытыр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыеекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкИ
пчыагъэр
3927
Индексхэр
52161
52162
Зак. 391

Хэутыны
уздыкъэтихэнэу щыт
уахтэр
Сыхыатыр 18.00
Зыщикихэнэхъэ
уахтэр
Сыхыатыр 18.00

Редактор
шхъяаэм иапэрэ
гуадэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор
шхъяаэм иапэрэ
гуадэр
МэшлIэкъо С. А.
Пшьэдэкъыж
зыхыырэ
секретары
ЖакIэмыкъо
А. З.

